St. 270 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) ...o 14. novembra 1923. Posamezna številka 20 cent. Letnik XLVII

Izhaja, izvzemši pondeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi naj se ... uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Upravitelj: Anton Gerbec. — Lastnik tiskarne ... izdajatelj ... Naročnina znaša za mesec: L. 7.—, 3 mesece L. 19.50, leto ... 2. Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Telefon uredništva in uprave st. 11-57.

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L. 2. — Mali oglasi po 20 cent. besedo, najmanj pa L. 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Neizvedljivo in kvarno

Profesor Pacchioni se je zopet oglasil ob vprašanju Gentilejeve šolske reforme, ki stremi po popolnem raznarodenju naše ljudske šole.

Profesor Pacchioni je priobčil v turinskem listu «Stampa» članek, kjer nastopa proti členu 17. dekreta z dne 1. oktobra o šolski reformi (torej tisti določbi, ki naj poitalijanči našo ljudsko šolo). Naglaša, da je ta člen **neizvedljiv** ter svetuje, naj se v izvršilni naredbi k dekretu od dne 1. oktobra primerno izpremeni. Po mnenju Pacchionija zadostuje popolnoma, ako se italijanščina uvede **kot obvezen predmet. Drugi predmeti pa naj se poučujejo v nemškem jeziku.** (Pisec je specijalist za ozemlje Poadižja, kar pa velja za nemško, velja seveda tudi za našo slovansko šolo.) Pomanjkanje učiteljev, ki bi dobro poznali italijanščino, onemogočuje izvedbo zahteve, da bi se nemški otroci dobro naučili italijanščino. Ves pouk bi se s tem le **kvaril in zanemarile bi se pravične zahteve prebivalstva!**

Tudi ta članek priča, da je profesor Pacchioni mož svojega prepričanja, stalnih nazorov in doslednosti. A tudi mož poguma — kar je redka vrlina v sedanjih časih, ko vsakdo, ki hoče kaj veljati in kaj doseči za svojo osebo, najrajše plava z veliko, deročo reko in potaplja v nji svoje morebitno drugačno in boljše prepričanje. Profesorju Pacchioniju je namreč dana tista čednost, da odkrito in brez strahu, kaj utegnejo drugi reči, govori, kar se njemu zdi prav in pravično in kar ni prav in je krivično ter ni v skladu z njegovim naziranjem.

Naravnost in brez ovinkov govori, da je člen 17. Gentilejevega dekreta neizvedljiv, oziroma, se bo mogla ta določba izvajati le na škodo vseh drugih učnih predmetov, torej na škodo tiste glavne naloge, ki jo naj vrši ljudska šola in ki je: **postavljati prve solidne temelje za ljudsko izobrazbo, kulturo široke mase!**

To resnico, ki jo naglaša profesor Pacchione z vsega priznanja vredno odkritostjo, potrjujejo praktična izkustva že v tej kratki dobi od začetka šolskega leta sem.

Šolska vodstva so dobila ukaz, naj **predvsem** gojijo «konverzacijo». To se pravi, naj učitelji ubijajo otrokom mehanično v glavo posamezne italijanske besede. Pred vsem! Šolski oblasti torej nič ne otežuje vesti neizbežna posledica, da bo pri tem trpel pouk v vseh drugih pravih predmetih ljudske šole! In učitelji se pokore, ker se morajo, ako naj se jim ne odprejo vrata — na cesto! Neka učiteljica na deželi pa nam je izjavila: «Če bom posebno srečna s svojo «konverzacijo», se mi morda posreči, da ubijem otrokom v glavo nekaj italijanskih besed, ki jih pa otroci dosledno neprav in popačeno izgovarjajo, ali pa izbijajo celo dovtipe, da jih moram resno karati. Čim pa bi hotela — je rekla — otrokom razložiti kak pojem, jim moram govoriti v materinem jeziku!» Še v posebno veliki meri velja to za veronauk, ki naj vzgaja srce in mora zato beseda učiteljeva govoriti naravnost srcu. Z besedo v tujem jeziku se morejo otroci kvečjemu naučiti toliko, da bodo mehanično nekaj blebetali, ne da bi razumeli in si vtisnili v dušo. Tak verski pouk ne more biti nikoli učinkovit in vzgojni namen, ki naj bi ga dosegal, je onemogočen. Tu bi še naglasili, da gospod ministrski predsednik Mussolini sam naglaša veliko važnost verskonravstvene vzgoje.

Naravno je to in ne more biti drugače. Le golo resnico govori torej profesor Pacchioni, ko pravi, da je določba v Gentilejevi reformi, ki hoče, naj se drugorodni otrok poučuje v tujem in ne v materinem jeziku — neizvedljiva. Razen seveda: ako naj ljudska šola ne doseza svojega pravega namena! Profesor Pacchioni je povedal to v svojem zadnjem članku v turinskem listu lapidarno in porazno za nesrečne reformatorje, ko pravi: **Ves pouk bi bil s tem popačen in zanemarile bi se pravične zahteve prebivalstva!!**

Profesor Pacchioni pravi, da bi zadostovalo, če se uvede italijanščina kot obvezen učni predmet. Tu moramo ugotoviti, da se naše ljudstvo ne le ne upira temu, marveč da se v vseh svojih sedanjih izjavah in protestih soglasno izreka za to zahtevo, ker ve, da mu more poznavanje drugega deželnega in državnega jezika le koristiti v praktičnem življenju.

Slednjič pravi pisec, da se drugojezični otroci ne morejo dobro naučiti italijanščine, ker ni dovolj učiteljev, ki bi zadostno poznali ta jezik. To pa je točka, glede katere nismo v soglasju z njim. Tudi učitelj, ki temeljito pozna in govori italijanski jezik, ne bo dosegel tega uspeha, če ne uči otroke tujega jezika na podlagi njih materinega jezika. Ta ugotovitev govori zopet neoporečno resnico, da uvedba izključno italijanskega učnega jezika za otroke druge narodnosti in drugega jezika ni le v pogubo za splošni pouk v šoli, ampak celo tudi na škodo pouka italijanščine same!

Naj torej Gentilejevo «reformo» našega ljudskega šolstva obračamo kakor hočemo, naj jo motrimo s kateregakoli vidika: vedno nam stopa pred oči z vso jasnostjo, kako prav ima profesor Pacchioni s svojo sodbo o rečeni nesrečni reformi: da je neizvedljiva in kvarna za nalogo ljudske šole, a za drugojezično prebivalstvo prava barikada proti širjenju kulture med širokimi plastmi ljudstva!

Profesor Pacchioni zaključuje dobesedno: «Kakor rečeno, postava je za enkrat takšna, kakor je bila izdana, toda pravilnik bo gotovo ublažil njeno strogost in zadnjo besedo bo imelo vsekakor praktično izkustvo. Želimo, da bi vlada izvajala novo postavo s skrajno pažnjo in da naj bi se ne plašila, ako se izkaže potreba, zopetnega pretresa nadvse važnega in kočljivega vprašanja nemških in slovenskih šol.» Ta zaključek prof. Pacchionija bi moral biti zaključek vsakega treznega Italijana, vsakega dalekovidnega italijanskega politika in — patrijota. Usvajamo ga tudi mi z dodatkom, da ni treba še le čakati, da se izkaže potreba zopetnega pretresa vprašanja, ker se je že do sedaj neoporečno in nepovržno izkazala!

Razprava o volilni reformi v senatu

RIM, 13. Današnjo sejo senata je otvoril predsednik Tittoni ob 15. Po opravitvi navadnih formalnosti in o rešitvi nekaterih interpelacij je bila otvorjena debata o načrtu za volilno preureditev.

Po prečitanju tega načrta se je oglasil kot prvi sen. Abbiate, ki se je izrekel proti taki volilni reformi. «Temeljnega zakona» — tako je izvajal govornik, — «v katerem se udestvuje suverenost ljudstva, se ne sme odobriti iz političnega oportunizma in v zaupanju do vlade. Parlament mora ugotoviti, ako pušča zakon nedotaknjene pridobljene pravice ljudstva. Senat more po svoji naravi in vsled neodstavljivosti svojih članov razpravljati o volilnem zakonu z večjo resnostjo in neodvisnostjo». V tem načrtu za volilno reformo vidi govornik kršitev splošne volilne pravice, ker je odpravljena politična enakovrednost državljanov. Primerja današnje čase z onimi Cavourja in Giolittija, Gladstona in Lloyda Georgeja, ko so si državniki znali pridobiti zanesljive večine, ne da bi jih iskali v mehanizmu zakona. Govornik se je na koncu izrekel za proporcijonalni volilni sistem ter izjavil, da bo glasoval proti volilni reformi. Sen. Chimienti je napadal proporcijonalni volilni sistem ter pozval vlado, da naj razpiše čimprej nove volitve. Priznal je, da je fašizem dosti naredil za obnovo države po vojski in izjavil, da bo glasoval z mirnim srcem za predloženo volilno reformo. Sen. Mosca je ravnotako nastopil proti proporcijonali ter izjavil, da bo že radi tega glasoval za zakonski načrt za volilno reformo, ker je odprava proporcijonale ena njegovih glavnih značilnosti. Za novo volilno reformo so se izrekli tudi senatorji Gatti, Crispoldi in Fracassi, nakar je predsednik zaključil današnjo sejo.

ZASTOPNIKI VOSKE PRI MUSSOLINIJU

RIM, 13. Davi je ministrski predsednik sprejel v palači Chigi generale vojske Badoglija, Caviglio in Pecorija, generala Tassoneja, zborne poveljnike generale Petittija di Roreto, Cattaneija, Graziolija, Sanija, Vaccarija, Gonzago, Ravazzo, Albriccija, Montanarija in Bassa. Spremljali so jih vojni minister Diaz, načelnik vojnega štana gen. Ferrari in načelnik kabineta vojnega ministrstva polkovnik Carletti. Pri predstavljanju je spregovoril vojni minister nekoliko besed, kjer je poveličal napore teh velikih vojakov tekom vojne, nakar je Mussolini pozdravil zastopnike vojske ter jih zagotovil, da je moralna in materijalna usoda vojske fašistovski vladi zelo na srcu.

Zasedanje velikega fašistovskega sveta

RIM, 13. Snoči je pričelo novembersko zasedanje velikega fašistovskega sveta. Navzoči so bili Mussolini, De Stefani, Federzoni, Gentile, Giuriati, Acerbo, Finzi, Ciano ter mnogo drugih odličnih fašistovskih osebnosti. Ministrski predsednik Mussolini je v kratkih potezah orisal razvoj italijanske politike v teku zadnjih dni; dalje je omenil Mussolini opozicijonalne struje, ki se v zadnjem času precej oglašajo. K razpravi so se javili Giuriati, Bianchi, Giunta, Federzoni in Acerbo. Veliki svet je odobril dnevni red, ki izraža vsem fašistovskim skupinam priznanje, ker so se ob proslavi obletnice tako zgledno zadržale.

Seja fašistovskega direktorija

RIM, 13. On. Giunta, glavni tajnik fašistovske stranke je danes sprejel prefekta pokrajine Piacenza ter kakih 100 zastopnikov fašistovskih organizacij v tej pokrajini; pozval jih je energično k redu. Jutri ob 15. se bo vršila seja direktorija.

Povratek kralja v Rim.

RIM, 13. Danes zjutraj ob 8.30 sta se vrnila v Rim v najstrožjem inkognitu Nj. V. kralj in prestolonaslednik. Na kolodvoru ju je sprejel general De Bono, minister kr. hiše in še nekateri dostojanstveniki.

Radiotelegrafična zveza Reke z Rimom

RIM, 13. Minister za pošto in brzojav je objavil, da je bila s 4. novembrom vzpostavljena radiotelegrafična zveza med Reko in Rimom. Intresenti, ki se ga hočejo poslužiti za brzojavke na Reko, morajo dostaviti »Via Roma Radio«. Tarifa je ista kot za običajne brzojavke. Pri tem se opozarja, da je Reka v brzojavni zvezi s Trstom in Pulo.

Velikanski orkan v Franciji.

MARSEILLE, 13. V krajih Olioulles, Vidaubon in na otokih Hyeres je razsajal velikanski orkan. Nalivi pomešani s točo so napravili mnogo škode. Brzojavne in telefonske zveze so bile pretrgane. Solinarnice d'Oyeres so bile pokvarjene po viharju, ki je odkril tudi nekaj hiš in poškodoval mnogo pristaniških naprav.

Jugoslovenski uradniki proti novi razvrstitvi v kategorije

BEOGRAD, 13. V nedeljo dopoldne se je vršilo plenarno zborovanje delegatov Saveza državnih činovnikov. Seja je trajala s kratkim opoldanskim presledkom ves dan. Po obširni debati je bila sprejeta resolucija, ki pravi:

Uradništvo konstatira, da nova službena pregmatika ni v nobenem pogledu rešila činovniškega materijalnega vprašanja. Uredba o njegovi razvrstitvi pa je izzvala ogromno nezadovoljstvo pri premnogih strokah in vrstah državnih nameščencev. Radi tega je konferenca soglasno sklenila, da zahteva od vlade

v prvi vrsti izplačilo ene polne nove mesečne plače a konto prejemkov na osnovi novega zakona in sicer iz 200-milijonskega v dvanajstinah za tekoče tri mesece predvidenega kredita. Te vsote naj se takoj izplačajo;

dosedanje draginjske doklade državnih nameščencev in njih žen naj ostanejo. Zvaničnikom in služiteljem se ima nakazati stanarina. Njihovo maksimiranje se ima odpraviti. Penzijonistom se imajo od 1. oktobra zvišati pokojnine za 100 odst. Penzije v kronah naj se prevedejo v dinarje.

Uredba o razvrstitvi uradništva na kategorije in skupine se mora spopolniti in spremeniti v duhu predlogov, katere je sestavila konferenca.

Čl. 234., 239., 240. in 246. zakona o državnih uradnikih se imajo revidirati s finančnim zakonom za leto 1923-24.

Zakon za pobijanje draginje se naj kar najenegičnejše izvaja.

V strokovno komisijo po čl. 226. uradniškega zakona se naj vpokličejo i uradniški delegati.

Končno je bila izbrana deputacija delegatov iz vse države, ki so dobili nalogo, da izročijo te zahteve ministru pravde, finančnemu ministru ter min. predsedniku in eventualno naprosijo tudi za avdijenco pri kralju. V to deputacijo so bili izvoljeni častni predsednik Saveza Andonović, predsednik dr. Jovanović, T. Jovanović, Gjuričić, Lilleg, Čuković, Gj. Popović, dr. Maruzzi in M. Dilber.

Včeraj dopoldne so izvoljeni delegati posetili najprej ministra pravde drja Perića ter mu izročili resolucije. Minister Perić je izjavil: Izgotovitev uredbe o razvrstitvi uradnikov je bila spojena z zelo velikimi težkočami. Ker se je uredba morala sprejeti v zelo kratkem roku, je verjetno, da so se zgodile gotove napake. Vlada je prepričana, da se bodo vse te napake popravile, ter bo sprejela vse opravičene zahteve glede poprave. Minister je zatrjeval, da hoče delovati na to, da se državnim uslužbencem in upokojencem izplača zahtevani predujem na račun predvidenih novih plač. Popoldne je deputacijo sprejel finančni minister Stojadinović.

Delegati so hoteli posetiti tudi ministrskega predsednika Pašića, ki jih pa radi bolezni ni mogel sprejeti.

Zvečer so se zbrali na kratko konferenco, na kateri je bil sestavljen komuniké ter ponovno ugotovljena popolna solidarnost državnega uslužbenstva. V imenu hrvatskega uradništva se je zahvalil gosp. Maruzzi, v imenu uradništva Slovenije pa g. Lilleg srbijanskemu uradništvu, ki je bilo lojalno napram svojih tovarišem. Prišlo je do soglasja o tem, da se med srbskim, hrvatskim in slovenskim uradništvom ne sme delati razlika, ter je bilo definitivno sklenjeno, da bo kongres Zveze v Novem Sadu dne 16. in 17. t. m.

PAŠIĆ OBOLEL

BEOGRAD, 13. Ministrski predsednik Pašić že dva dni ni prišel v svoj urad, ker je obolel in ne sme zapustiti sobe.

Proces proti morilcu Vorovskega

LAUSANNE, 13. Proces proti Conradiju, morilcu Vorovskega se nadaljuje. Včeraj so govorili zastopniki oškodovanih strank. Prvi je govoril odv. Welti, predsednik švicarske komunistične stranke, ki je podrobno in temeljito kritiziral obtožnico. Trdil je, da je bil Conradi pod vplivom švicarske nacijonalne zveze ter analiziral spletke poslednje. Rekel je, da Conradi ni švicarski narodnjak, temveč plačan službnik tistih, ki hočejo nadalje prelivati rusko kri. Sovjetska vlada hoče ohraniti mir za vsako ceno.

Tekom popoldanske razprave je govoril drugi zastopnik oškodovane stranke, odv. Dicker, ki je poudarjal, da si je treba pred vsem staviti vprašanje, ali je na švicarskem ozemlju dovoljeno moriti poslanika tujih držav. Branitelji obtožencev so skušali preleviti proces proti dvema morilcema v proces proti ruski revoluciji. Duša zločina je monarhist Polonnin, ki se je vedno skrival za hrbtom drugih in ki je dal Conradiju denar ter poznal važnost Vorovskega. Govornik je trdil, da Conradi ni inteligent in tudi ne podlež ali cinik, ampak igrača, orodje Polonnina. Conradi ni sin, ki je umoril, da bi se maščeval za svojega očeta, ki so ga baje bili umorili boljševiki, kar pa ne odgovarja resnici, kajti oče je umrl naravne smrti vsled bolezni; njegovo teto so ubili neznanci. Dicker je dokazal, da je ruska revolucija vzklila iz strašnih življenjskih razmer pod vladavino Romanovih. Švicarska vlada ni odgovorna za Conradijev zločin, a je njena dolžnost, da ga kaznuje. Govornik je zaključil, rekoč, da gre pri tej zadevi za čast švicarske države ter da z zagovarjanjem ruske revolucije brani sveto stvar.

Kahr diktator

Pred novim nacijonalističnim gibanjem na Bavarskem?

MÜNCHEN, 13. Zadržanje glavnega komisarja za Bavarsko za časa nacijonalističnega puča je bilo zelo sumljivo; nič manj sumljivo ni danes. Skrajni nacijonalisti ga radi njegovega zadržanja za časa upora imenujejo izdajalca; radi tega skuša Kahr pridobiti nacijonaliste spet na svojo stran z raznimi ukrepi proti strankam levice. Tako je včeraj izdal odlok, s katerim je ukinil vse socijalistične liste na Bavarskem; istočasno je razpustil komunistično stranko pod pretvezo, da je hotela zadnje dogodke na Bavarskem izkoristiti v svoje svrhe. Medtem ko na eni strani nadaljuje z razpuščanjem nacijonalističnih organizacij, se na drugi strani udeležuje najbolj nacijonalističnih sestankov bavarskih akademikov. Na včerajšnjem patrijotičnem sestanku akademikov na vseučilišču je poleg Ehrhadta, ki grozi z zopetnim uporom in ki je stopil na mesto Hitlerja, govoril tudi Kahr sam. Med drugim je rekel dijakom, naj le zaupajo njegovemu nacijonalizmu. Govoril je tudi Ehrhadt; izrazil je polno zaupanje Kahru ter nadaljeval: Mnogi so mi prigovarjali, naj prevzamem vodstvo patrijotičnih organizacij; od teh organizacij sem prejel že vdanostne izjave. Za sabo imam vojaške organizacije «Oberland». **Nadaljeval bom boj in vodil z navdušenostjo gibanje.** Bitke je treba organizirati z vso previdnostjo; treba je discipline.

S tem je Ehrhardt gotovo hotel namigniti na Hitlerja, ki se je prenaglil z uporom. Hitler je bil končno aretiran v bavarskih Alpah v Ufwigu na progi München-Partenkirchen. Aretacija se je izvršila v hiši nekega njegovega prijatelja, urednika nacijonalističnega glasila «Völkischer Beobachter», kateremu pa se je posrečilo zbežati proti Kufsteinu, na tirolski meji.

Hitler je baje še vedno avstrijski državljan, dasi se je boril v nemški vojski in pozneje prosil za nemško državljanstvo. V slučaju, da je avstrijski državljan, bo edino to, kar bo lahko storila bavarska vlada, da ga izžene.

Ludendorff se izgovarja

Vsenemški list «Deutsche Zeitung» pravi, da je Ludendorff izjavil komisarju Kahru, da ga je Hitler premotil ter zvabil; kajti on (Ludendorff) je bil o vsej zadevi le malo poučen. Ludendorff, nadaljuje list, je svetoval Hitlerju, naj ne beži, temveč naj se javi pri Kahru. Ludendorff je sedaj prost; dal je namreč častno besedo, da se ne bo več udeležil kakih uporov. Obenem pa je dodal, da se noče odpovedati političnemu delovanju. Uredniku lista «Münchener Neueste Nachrichten» je ponovno izjavil, da je edino nacijonalistično gibanje v stanju rešiti Nemčijo iz sedanjega bednega položaja. Rekel je dalje, da se bo rajše prostovoljno povrnil v ječo, kakor da bi še nadalje užival tako «svobodo». Ludendorff je namreč pod strogim policijskim nadzorstvom.

Nacijonalisti pozvali Kahra, naj odstopi

Nacijonalistične organizacije so poslale Kahru nekak ultimatum, v katerem zahtevajo, da morata on in ministrski predsednik do prihodnje nedelje odstopiti. Dalje zahteva ultimatum amnestijo za one nacijonaliste, ki so se udeležili upora in bili aretirani.

K povratku kronprinza in medzavezniški kontrolni komisiji

PARIZ, 13. V svojih komentarjih k povratku kronprinca in medzavezniški vojaški kontrolni komisiji, povdarjajo listi potrebo energičnega in hitrega postopanja. Zavezniki se ne smejo zadovoljiti s platoničnim protestom.

Listi pričakujejo, da bo sprejeta odločitev, ki bo padla jutri na poslaniški konferenci, soglasno. Poslaniška konferenca je vzela včeraj na znanje odgovor Nemčije glede kontrolne komisije in povratka kronprinza.

Kakor je znano naglaša odgovor samo to, da ni mogla vlada najti nikakega razloga za preprečitev povratka v domovino zakonitemu podaniku nemške države. Ker niso imeli poslaniki od strani svojih vlad dovolj potrebnih navodil je bila tozadevna razprava preložena na jutri.

Glede prisotnosti kronprinza v gornji Šleziji naglaša Francija, da ga je Nemčija po čl. 228 versailleske mirovne pogodbe obvezana izročiti. Zavezniki morajo njegovo izročitev ali izgon zahtevati pod pretnjo kazenskih sankcij. Poincare je baje danes zahteval, da se tozadevne interpelacije preložijo in je baje tudi navedel razloge, ki ne dopuščajo razprav o notranji in zunanji politiki.

PARIZ, 13. Popoldanski listi ostro pišejo proti povratku kronprinza in proti morebitnemu povratku bivšega cesarja. Intransigent piše, da so zavezniki vse preveč popustljivi in da jim bo Nemčija pripravila nova razočaranja. Restavracija Hahenzollerncev bo naravna posledica dovoljenega bivanja. «Liberté» pravi, da je velika zmota, ako se ne pripisuje povratku Hohenzollerncev večjega pomena.

Povratek kronprinza pred ministrskim svetom

BERLIN, 13. Ministrski svet je razpravljal o državnem odporu proti medzavezniški vojaški kontrolni komisiji, ki ne bi imela po mnenju Stresemanna ničesar nadzirati in bi samo razburila že itak vročo kri. Nadalje je razpravljal o položaju, ki je nastal vsled povratka kronprinza.

Ameriški glas o povratku kronprinza.

NEV YORK, 13. V svojem komentarju k povratku kronprinca pravi «New York Herald», da niso bili zavezniki od časa premirja tako izigrani kot sedaj. To je znak velikih notranjih sprememb v Nemčiji, ki upa, da bo našla svojo rešitev v vzpostavitvi monarhije, ki je istovetna z maščevanjem.

KRONPRINZ V OELSU.

BERLIN, 13. Kronprinc je prispel danes zvečer na grad Oels.

Tudi bivši cesar Viljem bi se rad vrnil

PARIZ, 13. Še ni končnoveljavno rešeno vprašanje povratka bivšega kronprinza, že prihajajo vesti o povratku bivšega cesarja Viljelema v Nemčijo. Glasom informacij iz zanesljivega vira je dobil bivši cesar včeraj potni list za Nemčijo. Danes se je vršilo v Doornu važno posvetovanje o stališču, ki naj ga zavzame Viljem II vočigled sedanjim političnim dogodkom v Nemčiji.

Iz Amsterdama izjavljajo, da so uradni krogi to vest popolnoma prezrli. Vendar pravijo, da je prišla včeraj zjutraj iz Berlina neka nemška oseba, ki je prinesla od nemške vlade potrjen potni list, ki dovoljuje morebitni povratek bivšega cesarja. Gotovo pa je, da so sprejeli danes ob 10 uri neko šifrirano brzojavko na doornskem gradiču, kjer prebiva bivši cesar s svojo soprogo.

Popoldne je prišel v grad glavni tajnik zunanjih zadev Nizozemske Han, ki je posredoval že pri pripravah za povratek kronprinca. Razgovarjal se je z Viljemom čez pol ure. Nato se je zbralo cesarjevo osobje k posvetovanju.

Poročila pravijo, da je že nekaj dni instaliran na gradu aparat za brezžični brzojav v svrho sprejemanja brezžičnih obvestil.

PARIZ, 13. Agencija Havas poroča iz Doorna, da je dobil bivši cesar Viljem II. v pondeljek potni list zase in za svoje osobje za povratek v Nemčijo.

Vsi listi prinašajo te vesti brez vsakega komentarja, kar bi pomenilo, da jih je treba vpričo zadnjih dogodkov v Nemčiji sprejeti s precejšnjo rezervo.

Povratek Hohenzollerncev.

BRUSELJ, 13. Gazette de Bruxelles predvideva vzpostavitev Hohendzollerncev za 4. december.

Padec zadnje socijalistično-komunistične koalicije

BERLIN, 13. Iz Weimarja prihaja vest, da so ministri, člani komunistične stranke, podali ostavko. Na ta način se je razbila socijalistično-komunistična koalicija, na kateri je slonela turingijska vlada.

Vprašanje o plačilni zmožnosti Nemčije

pred reparacijsko komisijo

PARIZ, 13. Francoski politični krogi se te dni zelo bavijo z reparacijsko komisijo in o njeni kompetenci za ugotovitev plačalnih zmožnosti Nemčije. Širijo se glasovi o francosko- belgijskem predlogu za spremenitev reparacijske komisije v odbor finančnih izvedencev, da bi se tako odvzelo smisel vsakemu poizkusu za ustanovitev posebne komisije izvedencev, čemur se Anglija in Amerika nista še odrekli.

Radi pogajanj med zavezniki za sestanek izvedencev je namreč reparacijska komisija 29. oktobra odgodila proučavanje note nemške komisije za vojna bremena od dne 24. oktobra. Sedaj so se pa pogajanja med Francijo in Ameriko razbila.

V tem položaju ni le juridično pravilno, ampak bo tudi koristno, ako bo na svojem današnjem sestanku reparacijska komisija po ugotovitvi ukinjenja pogajanj z Washingtonom razpravljala o odgovoru na gori omenjeno nemško noto. Nemška vlada je prosila komisijo, da bi zaslišala zastopnika Nemčije, kateri bi poročal komisiji o sedanjem finančnem položaju Nemčije in njenih plačilnih zmožnostih in o ukrepih, ki jih je nemška vlada storila za vzpostavo državne bilance in ustalitev nemške valute.

Francija za sestanek izvedencev

Drugače poroča o posledicah izločitve Zedinjenih držav nota agencije Havas. Po tej noti obžaluje francoska vlada izvolitev načrta za sestanek izvedencev. V dokaz svoje dobre volje, nadaljuje Poincaré, na lastno pobudo proučavanje tega načrta, ker noče pustiti nobene prilike za pogajanja z Nemčijo, ko je pasivna rezistenca končana in so nemški industrijalci podpisali že razne pogodbe. Tako je Poincaré naročil Barthouju, da naj stavi danes v reparacijski komisiji predlog za imenovanje odbora. Na splošno se tudi pričakuje — tako nadaljuje poročilo agencije Havas —, da bo reparacijska komisija zaslišala nemškega odposlanca ter predala njegove predloge komisiji izvedencev v posvetovalne svrhe. Ta komisija pa ne bo smela razpravljati o zakonitosti ter o gospodarskih uspehih zasedbe Porurja. V komisiji bodo zastopane vlasti, ki imajo svoje delegate v reparacijski komisiji, razen tega bodo te vlasti odposlale po enega finančnega izvedenca. Komisija bo smela zaslišati tudi nemške priče ter se podati tudi v Berlin. Njena misija bi trajala najmanj 2 meseca. Komisija za vojne odškodnine bi se potem izrekla o uspehih te preiskave. Pri vse tem pa je popolnoma izključeno vsako znižanje vojne odškodnine, ker je to pridržano zavezniškim vladam samim, pač pa bi komisija lahko odgodila rok za plačanje, pa tudi to za najkasneje do l. 1929.

AMERIKA NE ZAUPA FRANCIJI

LONDON, 13. »Times« poroča iz Washingtona, da dopuščajo prijateljske besede Hughesa francoskemu poslaniku upanje, da so še odprta vrata, skozi katera lahko pomagajo Zedinjene države Evropi. Značaj in pogoje pomoči pa bodo določile Zedinjene države in ne Francija. Prihodnji korak bodo napravili Amerikanci najbrže v Londonu. Dopisnik povdarja, da prihaja ameriško ljudstvo vedno bolj do prepričanja, da ni Franciji v prvi vrsti do reparacij, marveč do razkosanja Nemčije.

Društvo narodov in grupacija včlanjenih držav

PARIZ, 13. «Temps» prinaša iz Rima dopis pod naslovom «Italija v Društvu narodov», v katerem dopisnik opisuje, kakšen vpliv je imel obisk Hericka Droumonda na italijansko javno mnenje. Dopisnik pravi, da ni imela Italija nikdar zaupanja v Društvo narodov in da je imela vedno občutek, da ni zavzemala v Društvu nikdar onega mesta, ki bi ji pritikalo kot zmagoslavni državi. Dvomi in nezaupanje, ki so obstojali 8 dni pred prihodom tajnika Društva narodov, obstojajo še danes. Prijazni obiski, gladka zgovornost, akademske izjave, sprejemi, izmenjanje zdravic ne izpremenijo prav nič na položaju, ko ne more Društvo menjati podlage. Edino ta zadeva še more zanimati javnost. Italijansko javno mnenje očita Društvu, da ni bilo takoj od ustanovitve dalje društvo narodov, ampak društvo enega naroda in — bolj točno povedano — da je postalo nekako zbirališče malih narodov okoli večje države, ki je v resnici prava gospodarica te ustanove in ta država je Anglija. Franciji se je — kakor je izjavil pred par dnevi neki bivši minister — posrečilo zbrati okoli sebe nekaj držav, da se je lahko postavila v navidezno enak boj z Anglijo; toda Italija je vstopila v Društvo, ne da bi se pri tem zanimala za klijentelo, tako da se danes nahaja na istem stališču kakor Norvegija ali Nicaragua ali mogoče še na slabšem; kajti Norvegija in Nicaragua se nahajata v angleški konstelaciji in radi tega lahko pričakujeta pomoči od Anglije, medtem ko je Italija gotova, da bi v slučaju potrebe, ostala popolnoma izolirana. Iz tega sledi, da je postalo za Italijo Društvo narodov angleška ustanova, v kateri bo Anglija gospodarila s pomočjo dominionov ter raznih malih držav v severni Evropi in malih ameriških republik.

Ureditev reparacijskih dobav in železniškega prometa v zasedenih pokrajinah Nemčije.

PARIZ, 13. Listi poročajo iz Düsseldorfa, da so se zavezniške oblasti sporazumele s tovarnarji barvil radi dobav na račun reparacij. Zavezniki in Stinnes so se sporazumeli v bistvenih točkah končnoveljavnega sporazuma, predvidenega za jutri. Brzojavka iz Monakovega poroča, da so nemški delegati izdelali končnoveljavni načrt za izvršitev sporazuma, podpisanega 10. t. m. glede železniškega prometa.

Separatisti zapustili Duisburg.

BRUSELJ, 13. V uradnih krogih zanikajo vest, da so separatisti zapustili Duisburg na belgijski ukaz.

GRŠKI KRALJ SE PODVRŽE ODLOČITVI VLADE

ATENE, 13. Stanje je mirno. Vznemirljive vesti o nameravanem državnem udaru zanikajo sami republikanski voditelji, ki pravijo, da hočejo postopati samo zakonitim potem. Tudi vest, da se je kralj odločil odpotovati, ko je zvedel za sklepe republikancev, je neresnična. Glasom časopisnih vesti je kralj izjavil, da se podvrže odločitvi vlade.

PARIZ, 13. Listi poročajo iz Aten, da je bil kralj voljan zapustiti za nekaj časa Grško. Imenovati bi hotel regenta, ali pa bi vlada prevzela regentske posle.

KEMAL PAŠA OBOLEL

LONDON, 13. Listi poročajo iz Carigrada, da je Mustafa Kemal nevarno obolel.

Žrtve alkohola v Franciji.

PARIZ, 13. Zadnje statistike so ugotovile, da se nahaja v glavnem mestu Francije 31 tisoč obratov z vinom in drugimi alkoholnimi pijačami; potemtakem pride po en obrat na 75 prebivalcev. V vsej Franciji obstoja 500 tisoč prodaj alkoholnih pijač. Francosko ljudstvo izda za te pijače 12 milijard frankov na leto, kar bi zadostovalo za nakup vseh strojev francoske industrije, kateri se sedaj nahajajo v rokah kapitalistov.

Od 150.000 Francozov, ki jih umrje na leto na jetiki, je 9 desetin alkoholikov. Nad polovico umorov ima svoj vzrok v alkoholu, 70% beračev je prišlo v uboštvo radi alkohola. 80% pariških tatov so sinovi alkoholikov.

Pred razpustitvijo angleške doljnje zbornice

LONDON, 13. Potrjuje se, da bo doljnja zbornica razpuščena 15. t. m. Nove volitve se bodo vršile 5. in 6. decembra.

DNEVNE VESTI

„Vandali na Krasu“

Pod takim naslovom pripoveduje nedeljski «Il Popolo di Trieste», da se ponavljajo in množijo slučaji vandalizma in pustovanja po kraških jamah. Snemajo se vrata, odnašajo se znameniti kapniki in se hudo kvarijo steze in poti. To se dogaja, ker se dotičniki hočejo okoristiti s kapniki ali pa iz razdevalne manije. Posebno v zadnjih mesecih se množijo slučaji takega vandalizma, ki povzročajo veliko škodo. Včasih postojajo gruče mladeničev tudi nasilne napram paznikom, nočejo plačevati. V neki jami pri Brjnici je neka taka druaba izvršila naravnost neopisna razdejanja ter je v spomin n izvršeno podjetje pritisnila na skalovje svoj znak. Spričo teh, vse pažnje vrednih dogodkov je — pripoveduje «Popolo» — italijansko planinsko društva opozorilo oblastva, ki so tudi res že prijele razne osebe, ko so jih zalotile na razdevanju.

Oblastva so tudi na sledi storilcem vandalizma, izvršenega nedavno na divaški jami in tudi po drugih jamah Krasa. Italijansko planinsko društvo pozivlja nujno oblastva in vse meščanstvo, naj podpira njegovo akcijo v obrambo naravnih krasot na našem ozemlju.

Tu moramo ugotoviti da je naše slovensko planinsko društvo že svoječasno in ponovno opozorilo orožnike v Divači na ponavljajoče se poškodbe v jami. Ni koristilo, nič se ni ukrenilo. — Kar pa moramo tu še posebno ugotoviti, je dejstvo, da fašistovsko glasilo to pot niti z besedico ne dolži ali sumniči našega ljudstva. Iz vse pisave je razvidno, da misli na družbe izletnikov, torej meščanov. Ti vandali, o katerih govori «Popolo», prihajajo na Kras, torej niso Kraševci. To bodi ugotovljeno v obrambo časti našega ljudstva. Pa še nekaj. Ali niso bili morda tudi kaki taki «vandali» tisti, ki so v jamo Dimnico pri Slivjem položili tisto puško, ki je dala povod za gonjo proti našemu planinskemu društvu?!

Torej ne skrunite imena našega ljudstva!

Članek, ki ga omenjamo na drugem mestu in v katerem je «Popolo di Trieste» po pravici in zaslugi ožigosal brezvestne ljudi, ki razdevajo in kradejo naravna bogastva, umetninske in znanstvene zaklade, ki jih krije kršna zemlja našega Krasa: ta članek je vzbudil v nas tudi grenka čustva. Saj nam je poklical v spomin, kolikrat se je radi takih dogodkov blatilo dobro ime našega ljudstva. Ako ga niso že naravnost dolžili takih vandalizmov, pa so ga vsaj sumničili, da si je sicer dobri Italijan moral misliti: taki so **ti slovenski barbari!** Sedaj pa je ugotovilo italijansko fašistovsko glasilo, da vandali so «izletniki,» torej ne med našim ljudstvom. Tako so skrunili ime našega ljudstva s tisto proslulo Bonovo afero, ki so ga označali kot hijeno, ki ne spoštuje grobov in ki moti mir pokojnikov. Tako so po krivici blatili naše ljudstvo povodom nesrečne afere z vojaškim spomenikom na Krnu. Bili smo rod zločinskih vandalov in barbarov. In italijanska javnost je verjela in bučal je vihar ogorčenja proti našemu ljudstvu. Sedaj pa, ko se je ponovila «skrunitev» rečenega spomenika in so bili italijanski vojaki priče, da je bilo to delo razjarjenih naravnih elementov, sedaj naj bi se zavedala italijanska javnost, koliko krivico je delala našemu ljudstvu! Kako lahko se tako besnilo prirodnih elementov dogaja na vrhovih, priča ravnokar dejstvo, da je strela udarila v cerkev na Sv. Gori in povzročila veliko strahu med navzočimi verniki in škodo na cerkvi in raznih drugih objektih. To naj služi v svarilo italijanski javnosti, da bo v bodoče pravičnejša in razumnejša v presojanju takih dogodkov in previdnejša s svojimi obtožbami na škodo slovenskih sodržavljanov. Ko nam že nočejo biti pravični v narodnem in kulturnem pogledu, ko že izganjajo naš jezik iz uradov, ko nam že odrekajo šole v materinem jeziku, ko so naše socijalno življenje uklenili v okove, ko nam ne dopuščajo nikakega javnega političnega uveljavljanja, ko že pripravljajo za naše časopisje najhujše čase, ko nam ni, z eno besedo, dovoljen noben svoboden dih — vsaj to smemo zahtevati od njih: naj se ne dotikajo več tistega, kar je najvišja dobrina vsakega človeka in vsakega naroda, naj ne skrunijo dobrega imena našega ljudstva! Če nas že hočejo narodno, politično in kulturno potisniti v inferijorni položaj državljanov druge ali tretje vrste, pa vsaj eno naj puste nedotaknjeno našemu ljudstvu: dobri glas sicer nesrečnega, ali — poštenega ljudstva!

MOJA LJUBAV

V svojem svetovnoslavnem delu «Il cuore» se vprašuje De Amicis: zakaj ljubim svoj rod? Odgovarja:

Stotero odgovorov pozna razum, tisočero srce! Ljubim svoj rod, ker mi je mati istega rodu, ker je kri, ki mi pluje po žilah, kri mojih pradedov, ker so pokojni, ki jih krije rodna zemlja in ki jih mati objokuje, govoril moj jezik; ljubim, ker ljubijo enako moji bratje, moje sestre, moji tovariši.

Ljubim! In moja ljubav ne bo nikoli manjša! Ko dorastem v moža in se bom vračal iz daljne tujine in zagledal svoje gore, kjer prebiva moj rod, bo moja ljubav še, večja — tiha sreča mi zvabi solze iz očí in pozdrav iz srca, utripajočega od domotožja.

In če bom slišal v tujem mestu zasmehovati preprostega človeka, ki bi ga po govorici spoznal, da mi je po rodu brat — tedaj bo moja ljubav največja!

Učiteljski sindakat „Eja“

se ustanavlja na Sežanskem. V pripravljalnem odboru tega udruženja, ki mu ni zadnji namen podminirati učiteljsko «Zvezo», ribarijo v kalnem tudi nekateri učitelji - Slovenci!

Ker smo prejeli to vest zelo pozno, si bomo v jutrišnji številki natančneje ogledali to «Ejo» in okrožnico, s katero lovi učiteljstvo sežanskega okraja.

Zaprti in odprti razredi mestnih ljudskih šol

Gledè na okrožnico mestnega Municipija z dne 3. novembra t. l. se naznanja, da odreja kr. prefektura, sprejemši tozadevni predlog predložen po mestnem Municipiju, da ostanejo še nadalje, zaprte in sicer do vštetega 18. t. m. vse one mestne ljudske šole, otroški vrtci, in rikreatoriji, ki so bili zaprti z odredbo šolske oblasti od 23. in 25. oktobra t. l.

Razen meščanskih razredov, ki so bili otvorjeni že dne 6. t. m. so bili otvorjeni z včerajšnjim dnem dalje tudi šesti razredi ljudskih šol.

Vodstvo slovenske zasebne šole v Trstu naznanja, da se vrši že ta teden pouk v VI. VII. in VIII. razredih. — Andrej Čok š. vodja.

Vprašanje istrskih rudnikov in vlada. Pretekli teden se je mudil v Rimu predsednik upravnega odbora družbe «Arsa» kom. Segrè. Bil je sprejet od ministra za narodno gospodarstvo Corbino, s katerim je imel daljše posvetovanje. Nato je bil kom. Segrè sprejet tudi od ministrskega predsednika Mussolinija. Posvetovanja so imela ta uspeh, da je vlada imenovala dva izvedenca, in sicer inž. Dompè in kom. Calderari kot izvedenca z nalogom, da proučita vprašanje istrskih premogovnikov. Oba gospoda se nahajata že par dni na licu mesta v Istri. Kakor zagotavljajo poročila iz Rima, se je vlada odločila, da bo s primernimi ukrepi pomagala rešiti sedanjo krizo istrskih premogovnikov.

Iz tržaškega življenja

Truplo samomorilke najdeno na Montebellu. Včeraj zjutraj sta dva mladeniča našla kraj ceste za dirkališčem na Montebellu truplo ženske, stare približno 35 let, ki je ožgana okrog ust od neke jedke tekočine. Mladeniča sta obvestila o zadevi dva orožnika, ki sta poklicala telefonično na lice mesta zdravnika rešilne postaje. Zdravnik je dognal, da je ženska umrla pred več urami vsled zastrupljenja s karbolno kislino. Pri ženski niso našli nobenega dokumenta, ki bi omogočil identificiranje. Tudi niso znani vzroki, ki so jo gnali v smrt.

Po končanem oblastvenem izvidu je bilo truplo nesrečne ženske prepeljano v mrtvašnico mestne bolnišnice.

Pozneje je bila samomorilka identificirana za 38-letno zasebnico Kristino Prcteršek, ki je stanovala v ulici Tesa št. 3. Njeni sorodniki so izjavili, da si je nesrečna ženska vzela življenje najbrže radi hude nevrastenije, ki jo je že delj časa mučila.

Kovačeva nesgoda. Kovač Anton Fait, star 49 let, stanujoč v Miljah, je včeraj predpoldne v ladjedelnici S. Marco sekal na nakovalu kos železa. Nenadoma je odsekani kos odletel ter prifrčal kovaču v glavo, kjer mu je zasekal na temenu precej široko rano. Ponesrečenec je dobil prvo pomoč filijalke rešilne postaje, ki se nahaja v ladjedelnici, nato je bil prepeljan v mestno bolnišnico. Okreval bo v 8 dneh.

Kolesar trčil v avtomobil. Mehanik Giordano Boz, star 18 let, stanujoč v ulici S. Lazzaro št. 7, je včeraj opoldne vozil s kolesom po ulici Piccardi. Ko je dospel na vogal ulice Istituto mu je privozil po tej ulici nasproti nek avto. Hotel se mu je ogniti, a tudi šofer avtomobila je s sličnim namenom krenil na isto stran. Kolesar je zavozil naravnost v avto ter vsled močnega sunka zletel s kolesa na tla; pri padcu se je pobil in opraskal na različnih mestih po levi nogi in desni roki; vsled prestanega strahu je bil ves prepaden in si je hudo razburil živce. Šofer, ki je takoj ustavil motor, je priskočil k mladeniču, ga položil v avto ter ga prepeljal v mestno bolnišnico. Tam so ponesrečenca sprejeli v kirurgični oddelek.

Šofer, 33-letni Armand Lusvarghi, stanujoč v ulici Coroneo št. 13, je bil aretiran ter odveden na policijski komisariat v ulici G. Brunner, kjer so ga zaslišali. Baje je mož deloma kriv nesreče, ker je — kakor zatrjuje Boz — vozil z veliko naglico.

Nesreča z motornim kolesom. Včeraj predpoldne se je zatekel v mestno bolnišnico mehanik Lucijan Gradenigo, star 28 let, stanujoč v ulici S. Marco št. 20; imel je številne praske po obrazu, levem kolenu in po levem komolcu. Povedal je, da ga je malo prej na sprehajališču pri Sv. Andreju podrlo na tla motorno kolo, na katerem je sedel trgovec Anton Sivitz, stanujoč v ulici F. Venezian št. 22. Potem ko so mu obvezali rane, se je mladenič podal domov.

Insolventen hotelski gost. Pred par dnevi se je nastanil v hotelu «Savoia» francoski polanik Mihael Fonato, star 25 let, doma iz Pariza, ki se je izdajal za bogatega trgovca. S to pretvezo je par dni stanoval v razkošno opremljeni sobi v hotelu in jedel kot pravcati bogataš. Nekega lepega dne pa je izginil, ne da bi prej poravnal račun s hotelirjem. Pod izmišljenim imenom se je potem nastanil v hotelu «Venezia», kjer se mu je tudi posrečilo par dni udobno živeti, seveda tudi brezplačno. Tam so ga pa aretirali policijski agenti iz policijskega komisariata v ulici Sanità, kjer ga je naznanil ravnatelj hotela «Savoia». Pri aretaciji ni imel «trgovec» pri sebi niti ficka, da bi poravnal račun, ki ga je napravil v hotelu «Savoia», še manj pa drugega, ki ga je napravil v hotelu «Venezia». Iznajdljivi «trgovec» se nahaja sedaj v «hotelu» v ulici Coroneo, kjer bo imel za nekaj časa mir pred sitnimi hotelirji.

Vesti z Goriškega

Otvoritev glasbene šole v Idriji. V sredo in četrtek dne 14. uri 15. t. m. se začne vpisovanje v glasbeno šolo, katero bo vodil Karol Pahor diplomiran absolvent konservatorija v Bologni. Poučevala se bodo vsa godala na lok, klavir harmonij, glasbene teorije, zborovo in solopetje itd.

Vpisovanje se bo vršilo v poslopju tehničnega zavoda od 9—11 in od 16—19 ure. V istem poslopju se bo vršil tudi nadaljni pouk.

Strela udarila v svetišče na Sv. Gori. V nedeljo okolo 6. ure in pol zjutraj med prvo sv. mašo se je razvnelo nad Sv. Goro neurje in je strela udarila v cerkev. Tedaj je bil pater guardijan na prižnici. Strela je razdejala strelovodno napeljavo, je pretresla cerkev v temeljih, strla ključavnico bližnjega hleva, ubila enega psa in eno mezgo, pohabila nogo nekemu drugemu psu, da se je vrtel po hlevu ter poškodovala eno junico. Razbila je vsa stekla v okolišu. Na srečo ni zahtevala nobene človeške žrtve. Seveda so navzočni verniki prebili uro najhujšega strahu.

Iz tržaške pokrajine

S Pivke. Za Postojno, Kačjovasjo, Št. Petrom in Hrenovcami je prešla tudi občina Slavina v roke izrednega komisarja — «Commissario Straordinario».

Zakaj je razpuščen občinski svet, bomo izvedeli gotovo v kratkem iz — Rima. Tam vse vejo in vse znajo!

Za komisarja je postavljen uradnik postojnske podprefekture g. Buffoni.

DAROVI

V gostilni pri Rožetu v Škednju se je nabralo 14 L 40 st. za «Šolsko društvo». Srčna hvala!

Za otroški vrtec pri Sv. Ivanu se je nabralo pri omizju v društvu pri cerkvi L 5.20 Ludvik daroval L 3.— Lojze P. in soproga L 25. N. N. L 5. Vladi Požar pri odhodnici L 50. dr. P. L 5. A. M. L 2. J. Suban L 5. Srčna hvala vsem darovalcem.

Borzna poročila.

Tečaji:

Cosulich	328
Dalmatia	275
Gerolimich	1160
Libera Triestina	381
Lloyd	1465
Lussino	590
Martinolich	140
Oceania	110
Premuda	603
Tripcovich	295
Ampelea	465
Cement Dalmatia	345
Cement Spalato	217

Valuta na tržaškem trgu.

ogrske krone	0·11	0·13
avstrijske krone	0.0320	0.032750
češkoslovaške krone	66.—	66.40
dinarji	26.15.—	26.35
leji	11.25	12.—
marke	—.—	—.—
dolarji	22.80	22.95
francoski franki	128.20	128.60
švicarski franki	402·—	405.—
angleški funti papirnati	100.40	100·65

Odhodi in prihodi vlakov

JUŽNI KOLODVOR.

Trst, Tržič, Červinjan, Portogruaro - Benetke.

Odhodi: 0.15 o; 5.— eks.; 5.35 brz.; 9.10 o.; 10.10 brz.; 14.— eks.; 15.15 o.; 18.— o.; 19.05 eks.

Dohodi: 0.40 eks.; 5.40 o.; 8.05 o.; 10.— eks.; 13.20 brz.; 15.30 eks.; 19.25 o.; 23.15 eks.

Trst, Gorica, Kormin, Videm (Udine).

Odhodi: 6.05 o.; 8.— o.; 9.10 o.; 13.10 o.; 17.15 brz.; 19.20 o.

Dohodi: 7.30 o.; 10.40 o.; 12.40 brz.; 16.50 o.; 18.50 o.; 22.45 o.

Trst, Nabrežina, Divača, St. Peter, Postojna.

Odhodi: 0.40 eks.; 5.15 brz.; 7.00 brz. 8.30 o.; 10.50 brz.; 16.10.; 19.45 brz.

Dohodi: 3.30 eks.; 7.15 o.; 9.25 brz.; 12.20 o.; 17.30 18.30 brz.; 20.30 o.; 21.20 brz.; 23.45 o.

Mali oglasi

Računajo pc 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink — Najmanjša pristojbina L 4.— Kdor išče službo, plača polovično ceno.

KRONE 1.82, goldinarji 485, 20 kronski zlati 90.50. Za večjo množino cena višja. Urarna Ponte della Fabbra, blizu Piazza Goldoni. 1590

KRONE 1.81, goldinarje 4.80, dvajsetkronske zlate L 90.— Večja množina — cena po dogovoru. Via Pondares št. 6/I. 44

BRILJANTE, zlato, srebro in platin po najvišjih cenah. Dajem predujme na dragulje. Pertot, Via S. Francesco 15, II. (45)

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 58

BABICA, diplomirana, sprejema noseče. Največja snaga. Tajnost zajamčena. Govori slovensko. Corso Garibaldi 23/I. 1582

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Tajnost. — Via Giulia 29. 1569

SINGER-JEV šivalni stroj, zajamčen, se proda na obroke. Kupujejo se stari stroji. Acquedotto 25. 1575

Hiša v Gorici

701

z dvoriščem se proda. V hiši se nahaja dobro vpeljana mizarska delavnica) z električnim pogonom. Ustanovljena l. 1903. Naslov: Černigoj, Gorica, via Trieste št. 18.

Antonio Cerneca

— **LIVARNICA železa in kovin.** —

V skladišču Via Enrico Toti št. 4, tel. 438 vedno v zalogi:

Plošče za štedilnike, ražnji in pečice, zaklopnice za lijake, bronasti drogi, podgrednjaki in medeni drogi za zavese.

Sprejemajo se vsakovrstna naročila.

Najvišje cene plačujem za

KOŽE

kun, zlatic, lisic,

dihurjev, vider, jazbecev, mačk, veveric, krtov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16 35

Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905.

Delniška glavnica Lit. 15.000.000·— popolnoma vplačana.

Glavni sedež: Trst, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača). — Podružnici: ABBAZIA, ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo

potom zaveznega zavoda

Jadranska Banka v Beogradu Ljubljani in Zagrebu

in njenih podružnic v glavnih mestih Jugoslavije.

Daje kredite za nakup blaga, subvencije na blago. Inkasi efektov in računov. Informacije. Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Jamstvena pisma in druge operacije po najugodnejših pogojih.

PODLISTEK

Ljudmila Pivkova:

KRIMINAL

(32)

11. Sama.

Naslednji dan je bil živahnejši vsled tega, ker so me poklicali k sodniku Sitteju. Tam je bila teta, ki je prinesla od matere pecivo Eli za god in seveda tudi meni. Govorila sem le par besed. Pred vrati v celico mi je paznica pregledovala, kaj si nesem. Ponudila sem ji, naj si vzame.

In še enkrat so nas obsuli z darili. Gospodična Frischeva mi je poslala izborno pečivo in Eli cvetlice, od katerih mi je izročila paznica krasno krizantemo. Nato je dospela še pošiljatev gospe Hošekove, kruh z maslom in sekana pečenka.

Jestvin je bilo dovolj, dobra volja se pa ni marala naseliti. Strežnicam sem delila, česar nisem snedla z željo, da mi kmalu, da se se čuti sestra. Poročale so mi kmalu, da se sestra nikakor ne žalosti, temveč da čita in me pozdravlja.

Obed, ki sem ga dobila opoldne, sem odstopila gospe Bendovi, koje še vedno niso poklicali v pisarno, kjer izdajajo dovoljenje glede gostilniške hrane.

Tedaj — po obedu — je jel nekdo klicati. Kje je to? Spodaj? Pod nami v 1. nadstropju so možje.

«Máňo! Máňo!»

Klímova je skočila, kakor bi se je dotaknila elektrika in skokoma je bila na oknu. Naslednji trenotek je izpustila tok besed in naznanjala svojemu ljubčku nekaj. Slučajno so ga dali v celico ravno pod nami in nekako je zvedel, kje je ona.

Toda njuna sreča ni imela obstanka. Paznica je zapazila njuno zabavo in posledica je bila, da so se pri nas odprla vrata. Paznica je poveljevala:

«Klímova, poberite svoje reči in pojdite!»

Klímova se zaveda svoje krivde in sklada molče svojo obleko. Odhaja nekoliko žalostna.

Ostajam z Bendovo sama, z osebo, ki mi ni odporna, a mi je zagonetna.

Za nekaj časa pa prihaja že drugo presenečenje. Paznica odpira in poziva Bendovo, naj si vzame svoje reči in gre z njo.

In tako sem nenadoma — sama.

Celico merim s koraki, preurejam to in ono, obleko si vesim drugam, da mi ne visi nad glavo, izkušam sedeti na nasprotni slamnjači, a se takoj vračam k svoji. Ravno nas kličejo ven in s tem so mi pretrgali razmišljanje o dogodkih. Klímovo so menda premestili v drugo celico, kjer ne bo imela prilike stikati se s svojim sokrivcem. Pri izprehodu se mi gotovo oglasi in priteče k meni... Nekoliko naju je zbližalo teh 8—10 dni, ko sva dihali skupni zrak.

Na izprehodu je ni in odgovarjati moram mnogim kaznjenkam, njenim znankam, da ne vem, kje je.

«Ali je odšla domov?»

«Menda ne.»

V celici sem zopet sama. Tiho je, zunaj je megleno. Zaradi teme ne morem vztrajati pri svojem šivanju, torej nadaljujem s hojo po celici.

Z velikim užitkom gledam široko krizantemo, kojo mi je sestra poslala. Na mizici jo imam v mlečni steklenici. Cvet mi znači mnogo: razen estetskega uživanja mi budi tudi spomine na sestro, ki me vodijo k mislim o vseh doživljajih zadnje dobe. Največja skrb me gloda zaradi očeta, ki je živel v prejšnjem zaporu na policijskem ravnateljstvu z nami vred v neprimerno boljših razmerah. Bojim se misliti te misli do konca, da bi ga ne videla v fantaziji v podobnem položaju, v kakoršnem se nahajam sama. Rajši si ponavljam auditorjevo trditev, da se oče hvali, ker ima veliko svetlo sobo in je sam. Ko bi Bog dal!

In dečica moja doma! Ali jim ni tesno pri srcih po dogodkih, ki smo jih doživeli? Mislim si jih rajši razposajene in živahne nego žalostne. Ko prihajajo predstave k najmlajšima, k Cveti in Veri, že vem, da bom plakala do konca, dokler ne zaspim.

Nazadnje se je zablisnila luč. Izkušam kvačkati, a kmalu puščam delo iz bojazni, da ne porabim vsega sukanca. Morebiti bi kaj čitala iz literature, ki je ostala v celici? Koledar nima ne prvih ne zadnjih listov in mnogo listov je iztrganih, a vendar čitam. Rada bi našla kak prizor, kjer slikajo življenje v prirodi, a čitam obupno, da si oglušim lastne misli.

Ob 7. uri mi ugaša luč.